ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

«АНАЛІЗ СИТУАЦІЙ»

(для бакалаврів)

КИЇВ – 2018

Підготовлено доцентом кафедри публічного адміністрування
Яровим Т.С.

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування
(протокол № 3 від 18 жовтня 2018 року)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук
(протокол № 3 від 25 жовтня 2018 р.)

Яровой Т.С. Навчальна програма дисципліни «Аналіз ситуацій» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2018. – 12с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Аналіз ситуацій», теми рефератів, питання для самоконтролю, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом
(МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Українська держава останнім часом постійно перебуває в стані змін та нескінченному процесі трансформації та реформування, внаслідок чого громадянам довелося пережити цілий ряд найгостріших соціально-політичних ситуацій, породжених помилками та прорахунками в процесі прийняття та реалізації політичних рішень.

Для того, щоб сформувати ефективно діючу систему державної влади українському політичному істеблішменту необхідно сприймати інформацію не як відповідне фонове середовище, що забезпечує їх діяльність, а як суму знань про суспільні явища, властивості та закономірності перебігу процесів, які можна використовувати у практичній діяльності у вигляді механізму реалізації політичного курсу. Тільки в цьому випадку український політикум набуває ознак інтелектуального провайдера в суспільстві, а управлінська еліта стає ефективним державним менеджером. Відсутність же стратегічних планів та прогнозів розвитку на загальнодержавному рівні, дієвого моделювання політичного процесу в країні призводить до перманентного кризового стану в державі, що ставить під загрозу ефективність роботи політичних та суспільних інституцій. Як наслідок, політична криза переростає в кризу влади, інститут влади стає не функціональним, неефективним, рішення, що приймають основні гілки влади взаємозаперечують одне одному та конфліктують між собою, що само по собі дискредитує всю державну владу.

Аналіз державної політики в сукупності з політичною аналітикою є однією із складових форм професійної діяльності державних діячів і службовців, яка потребує інформації, соціальних знань, професійного досвіду, інтуїції та вміння бачити явища в їх реальній динаміці, в причино-наслідкових та інших зв’язках. Це шлях до системного державного передбачення і прогнозування, до наукового синтезу, тобто створення достатньо повного, цілісного, конкретного уявлення про об’єкт, який реалізує державно-політичний істеблішмент. Кінцева мета такого аналізу – підготовка і прийняття фахових виважених державних рішень по реалізації тактики і стратегії державної політики.

Навчальна дисципліна «Аналіз ситуацій» є складовою циклу професійно-практичної підготовки студентів першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Метою викладання навчальної дисципліни є опанування студентами теоретичними знаннями з питань сучасних методів системних досліджень у сфері публічного управління, опанування знань щодо теоретичних основ інформаційно-аналітичної діяльності (далі – ІАД), організаційно-методичних засад реалізації ІАД в управлінській сфері, типології інформаційно-аналітичних продуктів і

послуг, методики їх створення і надання користувачам, підготовки інформаційно-аналітичних документів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес досягнення національних цілей та інтересів шляхом діяльності суб'єктів публічної сфери, документознавства, інформаційної та аналітичної діяльності застосовувати окремі елементи знань і умінь з організації інформаційно-аналітичної діяльності, поєднувати їх залежно від конкретної ситуації або проблеми: в інформаційно-аналітичних службах управлінських структур та органів державної влади, в інформаційних центрах науково-освітньої сфери, інформаційно-рекламних, інформаційно-патентних структурах, у тому числі законодавчих, виконавчих і судових органів та органів місцевого самоврядування; в кадрових і архівних підрозділах різних організацій та установ; інших інформаційно-документних підрозділах.

Основні **завдання** вивчення дисципліни «Аналіз ситуацій»:

- вивчення понятійного апарата дисципліни;
- вивчення сутності системи і системного аналізу;
- освоєння теоретичних і методичних основ теорії дослідження операцій, теорії черг, теорії ігор і методів експертних оцінок;
- одержання теоретичних знань щодо дослідження об’єкта аналізу, прямого та зворотного процесів системного аналізу;
- вивчення теоретичних основ щодо аналізу та прийняття рішень в публічному управлінні;
- освоєння логічних і кількісних підходів до вивчення інноваційних проблем, аналізу альтернатив і прийняття управлінських рішень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- предметну сферу і методологічну основу публічного адміністрування; теоретико-методичні основи системного аналізу, політичного аналізу і прийняття інноваційних рішень;
- вміти своєчасно визначати проблему розвитку суспільства на основі аналізу причини їх виникнення та передбачення можливих шляхів вирішення, добирати та аналізувати необхідну інформацію, формувати обмеження та критерії для прийняття рішень;
- вміти застосовувати методи розробки, обґрунтування, прийняття, та реалізації управлінського рішення;
- володіти навичками застосування комунікативних та інформаційних технологій у процесі підготовки, прийняття і впровадження державно-управлінських рішень;

- володіти навичками прийняття управлінських рішень, використовуючи форми і методи добору й аналізу відповідної інформації щодо розв'язана ситуаційних проблем, які виникають в органах державного управління, у межах своєї компетенції.

вміти:

- виявляти, здійснювати відбір та вирішувати проблеми;
- здійснювати роботу з інформацією (осмислення значення деталей, описаних в ситуації; аналіз і синтез інформації і аргументів; робота з припущеннями і висновками; оцінка альтернатив);
- підготувати нормативну документацію (накази, розпорядження тощо), пропозиції, рекомендації (проекти) для суб'єкта публічного адміністрування щодо визначення стратегічних цілей, завдань та етапів управлінських рішень на основі результатів системного аналізу суспільно-політичного та соціально-економічного стану розвитку сфери управління (об'єкта управління), застосовуючи методики визначення певних показників;
- застосовувати методи системного аналізу під час прийняття інноваційних рішень;
- упроваджувати методи оптимізації управлінських інноваційних рішень за детермінованих умов, в умовах ризику та невизначеності;
- застосовувати інструменти аналізу альтернатив і прийняття державно-управлінських інноваційних рішень.

Міждисциплінарні зв’язки: дана дисципліна базується на знаннях з професійно-орієнтованих дисциплін «Соціологія», «Методологія наукових досліджень», «Менеджмент», «Стратегічний менеджмент», «Організаційна поведінка», «Адміністративний менеджмент», «Управління персоналом», «Інформаційні системи в інноваційній діяльності», «Інноваційний менеджмент», «Стратегічне управління інноваційним розвитком», «Управління інноваційними проектами», «Маркетинг інновацій».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
ДИСЦИПЛІНИ
«АНАЛІЗ СИТУАЦІЙ»

№ з/п	Назва теми
Тема 1	Основи інформаційно-аналітичної діяльності.
Тема 2	Система як методологічний засіб для підготовки та обґрунтування інноваційних рішень.
Тема 3	Теоретичні засади системного аналізу.
Тема 4	Методичні засади системного аналізу.
Тема 5	Організація роботи аналітичної служби.
Тема 6	Інформаційно-аналітичне дослідження.
Тема 7	Практичний політичний аналіз як основа інформаційно-аналітичної діяльності.
Тема 8	Аналіз ринку аналітично-консультативних послуг в Україні та за кордоном.
Разом годин: 120	

ЗМІСТ
ДИСЦИПЛІНИ
«АНАЛІЗ СИТУАЦІЙ»

Тема 1. Основи інформаційно-аналітичної діяльності.

Аналіз державної політики в сукупності з політичною аналітикою є однією із складових форм професійної діяльності державних діячів і службовців, яка потребує інформації, соціальних знань, професійного досвіду, інтуїції та вміння бачити явища в їх реальній динаміці, в причино-наслідкових та інших зв'язках. Це шлях до системного державного передбачення і прогнозування, до наукового синтезу, тобто створення достатньо повного, цілісного, конкретного уявлення про об'єкт, який реалізує державно-політичний істеблішмент.

Література: [6; 8; 9]

Тема 2. Система як методологічний засіб для підготовки та обґрунтування інноваційних рішень.

Вирішення питання про сутність системного підходу. Система є насамперед сукупністю елементів. Наявність істотних зв'язків між елементами або їх властивостями, що перевершують за потужністю (силою) зв'язку цих елементів з елементами, що не входять до цієї системи.

Література: [9; 8; 1; 13; 14; 12; 15; 16]

Тема 3. Теоретичні засади системного аналізу.

Виникнення та витоки системного аналізу. Основні риси системного аналізу. Успіх його застосування під час вирішення складних завдань. Послідовність дій з установлення структурних зв'язків між змінними чи елементами досліджуваної системи, спираючись на комплекс загальнонаукових, експериментальних, природно-наукових, статистичних, математичних методів. Ефективність вирішення проблем за допомогою системного аналізу визначається структурою вирішуваних проблем.

Література: [7; 8]

Тема 4. Методичні засади системного аналізу.

Основи методології системного аналізу. Виявлення проблеми здійснюється шляхом ідентифікації симптомів, що визначають невідповідність системи своєму призначенню або недостатню її ефективність. Симптоми, що систематично виявляються, утворюють тенденцію. Вирішення проблеми полягає в ліквідації відмінностей між існуючим і необхідним станом системи. Ліквідація відмінностей може проводитися або шляхом удосконалення системи, або шляхом її заміни на нову.

Література: [8; 12]

Тема 5. Організація роботи аналітичної служби.

Сучасний стан науково-аналітичної діяльності показує, що вона є важливою ланкою інформаційної роботи. Специфіка проблеми науково-аналітичної діяльності в Україні полягає в тому, що робота всіх досліджуваних інституцій спрямована на задоволення інформаційних потреб вищих державних, урядових, законодавчих гілок влади. Проте, наукова аналітика потрібна для прийняття управлінських рішень у регіональних і місцевих органах влади, а також під час обґрунтування значних наукових і господарських проектів.

Література: [2; 8]

Тема 6. Інформаційно-аналітичне дослідження.

Інформаційно-аналітичні технології надають інформаційні фрагменти у системному вигляді. необхідність передбачення, виявлення та прогноз тенденцій розвитку ситуації обумовлює застосування різних аналітичних методик опрацювання вихідної інформації. З'ясування можливих шляхів розвитку ситуації потребує не тільки узагальнення виявленої інформації, а також її оцінки. Наявність в інформаційно-аналітичних дослідженнях «вивідного знання» робить їх надійним підґрунтям для прийняття управлінських рішень.

Література: [9; 4; 8]

Тема 7. Практичний політичний аналіз як основа інформаційно-аналітичної діяльності.

Створення наукового напрямку, здатного інтегрувати та об’єднати науковий досвід, принципи та методи філософських, аналітичних, лінгвістичних, політологічних, соціологічних шкіл, у центрі уваги яких знаходяться політика та суспільство є ключовим завданням сучасної української науки. Такою дисципліною на нашу думку може стати політична аналітика, одним з завдань якої є розробка наукових та методологічних основ дослідження, моделювання, прогнозування та програмування політики як явища в цілому. На практиці політична аналітика може стати з одного боку ефективним інструментом державного управління та здійснення політики, а з іншого технологією інформаційно-аналітичного забезпечення та супроводу діяльності органів державної влади.

Література: [5; 17]

Тема 8. Аналіз ринку аналітично-консультативних послуг в Україні та за кордоном.

Поняття аналітично-консультативної сфери та її зміст. Сфера соціальної політики. Зародження вітчизняної прикладної політології, з якої поступово відокремилися політична аналітика та прогнозування. Інтегрування у політичну систему країни.

Література: [5; 18]

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Поняття, основні властивості та класифікація систем.
2. Типологія структур.
3. Морфологічний та інформаційний опис системи.
4. Управління в системі та управління системою.
5. Сутність та принципи системного аналізу.
6. Категорійний апарат системного аналізу.
7. Етапи системного аналізу.
8. Поняття проблеми, симптоми, тенденції, вирішення проблеми. Основні компоненти системного аналізу.
9. Методи та процедури системного аналізу.
10. Сутність та зміст власних інструментів системної методології.
11. Поняття моделі, її види та етапи побудови.
12. Методи моделювання систем.
13. Передумови становлення аналізу державної політики.
14. Специфіка дефініційного визначення державної політики.
15. Конструктивність взаємозв'язку державної політики та соціально-економічних умов розвитку суспільства.
16. Науково-прогностичні цілі державної політики.
17. Типи державної політики.
18. Моделі осягнення державно-політичних процесів.
19. Процес і технологія аналізу державної політики.
20. Аналітичні ролі та вимоги до порад-рекомендацій.
21. Вибір політики: критерії і відповідальність.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Проаналізуйте специфіку інформаційно-аналітичного дослідження: мету, форму, етапи, типологію, наукову методологія аналітичних досліджень. Які проблеми виникають при виборі аналітичної стратегії?
2. Співвідношення понять аналіз та аналітика.
3. Яке, на вашу думку, місце політичного планування та програмування в структурі інформаційно-аналітичної діяльності?
4. Які етичні проблеми виникають під час роботи аналітика?
5. Які основні завдання інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єктів політичного процесу та органів державної влади в сучасних умовах?
6. Яке значення має аналітична діяльність для розробки та прийняття управлінських рішень?
7. Коли вперше був вжитий термін «аналіз політики»?
8. Як ви розумієте поняття **policy** і **politics**?

9. У чому відмінності аналізу політики, політичного аналізу й аналізу для політики?
10. Які складові поняття середовище аналізу політики Ви можете назвати?
11. Які особливості неспроможностей ринку і неспроможностей влади в суспільстві, що трансформується?
12. У чому, на Вашу думку, особливості цілеутворення?
13. У чому відмінності між регуляторною і розподільчою політикою?
14. Що таке колективні блага?
15. Від чого, на Вашу думку, залежить ефективність саморегулятивної політики?
16. У чому особливості модельного аналізу державної політики?
17. У чому полягає консерватизм інкрементальної моделі?
18. Які перспективи застосування ігрової моделі в сучасному плюралістичному суспільстві?
19. Охарактеризуйте категорію досконала політика?
20. У чому специфіка визначення проблеми, придатної для аналізу державної політики?
21. Які аналітичні технології для конкретизації проблеми Ви знаєте?
22. Назвіть складові гарантування правильності структурування проблем?
23. Яка кількість альтернатив-стратегій вважається оптимальною для аналізу державної політики?
24. Чому, на Вашу думку, слід уникати альтернативи «робіть усе», або «кухонних альтернатив»?
25. У чому специфіка відносин замовник – аналітик-експерт?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Тимчасовий регламент Кабінету Міністрів України: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 5 черв. 2000 р. № 915 // Офіц. вісн. України. - 2000. - №24. - С. 51-92.
2. Аналіз вигід і витрат: Практ. посіб. / Секретаріат Ради Скарбниці Канади; Пер. з англ. С. Соколик; Наук. ред. пер. О. Кілієвич. – К.: Основи, 1999. – 175 с.
3. Англійсько-український словник термінів і понять з державного управління. - К.: Основи, 1996. -128 с.
4. Аудит адміністративної діяльності: Теорія та практика / Пер. з англ. В. Шульги. - К.: Основи, 2000. - 190 с.
5. Браун П. Посібник з аналізу державної політики: Пер. з англ. - К.: Основи, 2000. - 243 с.
6. Вайс К.Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики / Пер. зангл. Р. Ткачука та М. Корчинської; Наук. ред. пер. О. Кілієвич. - К.: Основи, 2000. – 671 с.
7. Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики: концепції, практика / Пер. з англ. І. Дзюби, А. Олійника; Наук. ред. О. Кілієвич. - К.: Основи, 1998. – 654 с.
8. Вступ до аналізу державної політики: Навч. посіб. / В. Романов, О. Рудік, Т. Брус. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. - 238 с.
9. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: Навч. посіб. / Кол. авт.; За заг. ред. В.А. Ребкала, В.В. Тертички. - К.: Вид-во УАДУ, 2000. - 232 с.
10. Економічний розвиток і державна політика: Навч. посіб. / Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мертенс та ін.; За заг. ред. Ю. Єханурова, І. Розпутенка. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. - 480 с.
11. Кучеренко О.О. Державна політика: теоретико-методологічні засади дослідження процесу формування та здійснення: Дис…канд. наук з держ. упр. - К., 2000. - 199 с.
12. Пал Л.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюби. - К.: Основи, 1999. - 422 с.
13. Рекомендації щодо методології аналізу політики // Персп. дослідж. - 1999. - №9. - С. 36-64.
14. Розробка державної політики: Аналіт. записки / Уклад. О.І. Кілієвич. - К.: Вид-во УАДУ, 2002. - 240 с.
15. Рудік О.М. Збірник ситуативних прикладів до курсу «Процес вироблення державної політики та його аналіз». - Д.: Центр екон. освіти, 1999. -86 с.
16. Саймон Г.А. Адміністративна поведінка: Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції: Пер. з англ. - Вид. переробл. і доп. числен. заув. авт. - К.: АртЕк, 2001. - 392 с.
17. Стоун Д. Парадокс політики: Мистецтво вироблення політичних рішень / Пер. з англ. О. Буценко. - 2-е вид., переробл. і доп. - К.: ВД «Альтернативи», 2001. - 304 с.
18. Тертичка В.В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. - К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. - 750 с.
19. Wildavsky A. Speaking Truth to Power: The Art and Craft of Policy Analysis. – New Brunswick: Transaction Publishers, 1987. - 431 p.

20. Lasswell H.D. Politics: Who Gets What, When, How. - New York: Smith, 1936. - 264 p.

21. Економічний розвиток і державна політика: Навч. посіб. / Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мертенста ін.; За заг. ред. Ю. Єханурова, І. Розпутенка. - К.: Вид-во УАДУ, 2001. - 370 с.

22. Пал Л.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюби. - К.: Основи, 1999. - 422 с.

23. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. - К., 1996. - 55 с.

24. Potter I. Policy Analysis in Government. - Ottawa: The Learning Centre. 1-16 (http: //www.leamet.gs.ca/eng/Irncentr/online/policy.htm).

25. Pal L.A. Beyond Policy Analysis: Public IssueManagement in Turbulent Times. - ITP Nelson, 1997. - 312 p.

26. Тимчасовий регламент Кабінету Міністрів України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 червня 2000 р. №915 // Офіц. вісн. України. - 2000. - №24. - С. 54.

27. Веймер Д.Л., Вайнінґ Е.Р. Аналіз політики: концепції, практика / Пер. з англ. І. Дзюби, А. Олійника; Наук. ред. О. Кілієвич. - К.: Основи, 1998. - 654 с.